זון אויפגאנג — 4.48
זון אונטערגאנג — 8.02

די איינציקע אידישע
צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער:
וואלקנדיק, קיל.

Vol. 20, No. 94. Winnipeg, Monday May 12, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

כ'אנטאג יד אייר, תר"ץ.

אידישע אגענטור שיקט ענטפער אויף באריכט פון קאָמיסיע

מעמאָראנדום אָפּגעשיקט צו דעפּוטאטן און מיטגלידער פון מאנדאטן קאָמיסיע

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאנדאן, מאי 12 (איטא). — די אידישע אגענטור האט אָפּגעשיקט צוויי מעמאָראנדומס; איינער, אין וועלכן עס ווערן באריכט די פון־אמענטאלע פראגעס וועגן דעם ווידעראויפבוי פון ארץ־ישראל, איבערגעשיקט געוואָרן צום קאָלאָניאל אפיס; און דער צווייטער, וועלכער אנטהאלט אן ענטפער אויף די באהויפּטונגען אינ'ם באריכט פון דער שאו קאָמיסיע, וועט צעטיילט ווערן צווישן די דעפּוטאטן אין פּאַרלאמענט און די מיטגלידער פון דער מאנדאטן קאָמיסיע.

ירושלים, מאי 12 (איטא). — די אראבישע צייטונגען האבן ווידער אָנגעפאנגען פירן א באיקאָט פּראָפּאגאנדע קעגן די אידן, פּאַרדאמנדיק די אראבער וואס קויפן אין אידישע געשעפטן.

ירושלים, מאי 12 (איטא). — א חבורה ג'ער אראבער אין דא ארעסטירט געוואָרן, ווען ער האט אָנגעבאָמבט צו א אידישן גאָלדשמיד ספר־תורה באפוינגען אין צי־רונג, וועלכע זיינען אויעקגערויבט געווארן אין דער צייט פון די ראיאָטן אין חברון.

סטודענטישער קאָנגרעס אין טשער־נאָוויץ האָט פאַרלויפיק ניט געפירט צו קיין עקסצעסן

רעגירונג אינטערפעלירט וועגן לעצטע אנטי־אידישע אויסברוכן

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

בוקארעסט, מאי 12 (איטא). — שוין דריי טעג ווי עס נייט אָן דער רומענישער סטודענטישער קאָנגרעס אין טשערנאָוויץ, און ביז איצט זיינען קיין אנטי־אידישע עקסצעסן ניט פאָרגעקומען. דער מאכט איז געלונגען אָנצוהאלטן אָרדענונג מיט דער הילף פון עגערגישע מיטלען קעגן א מעגלאכן אויסברוך.

בוקארעסט, מאי 12 (איטא). — די לעצטע אנטיסעמיטישע עקסצעסן האבן געפונען אן אָפּקלאנג אין פּאַרלאמענט נעכטן, ווען דעפּ. ראָזנבערג האט אריינגעטראָגן אן אינטערפּעלאציע וועגן דעם ענין אינ'ם נאמען פון די נאציאָנאלע מינערהייטן, און דעפּ. רעדעציאנו, אין נאמען פון די סאציאל־דעמאָקראטן.

די אידן האבן בדעה איבערצוגעבן די זעלבע פּאַרטרעטונגען צו דער רעגירונג ביי אן אודיענץ.

—(::)—

עדמאָנטאָן וועט הערן פּרץ הירשביינען זונ־טאָג, מאי 25טן

עדמאנטאן, אלטא. — דער באריומטער אידישער דיכטער און רייזנדיקער, פּרץ הירשביין, וועלכער געפינט זיך איצט אין קאלגארי, וועט קורצלאך באזוכן עדמאנטאן אויף דער איינלאדונג פון ארבעטער־רינג ברענטש 607 און דעם פּראָגרעסיוון פרויען קלוב. ער וועט דא האלטן א לעקציע אין תלמוד־תורה זאל זונטאג, מאי 25טן.

עס ווערט דערוואַרטעט, אז אלע אידן פון עדמאנטאן און אומגעגנט זאלן ניט פאַרפעלן די זעלטענע געלעגנהייט צו הערן דעם גרויסן אידישן דיכטער.

—(::)—

ניט־ציוניסטישער מיטגליד פון אידישער אגענטור טויט

לעמבערג, מאי 12 (איטא). — עמיל פרנס, ניט־ציוניסטישער מיטגליד פון דער אידישער אגענטור, איז דא געשטאָרבן אין עלטער פון 63 יאר.

לעמבערג, מאי 12 (איטא). — דער שערלעצער רבי, ר' חיים־יהודה גינצבערג, איז געשטאָרבן אין עלטער פון 76 יאר.

שחיטה פּראָגע קאָן פירן צו רעגירונג קריזיס אין טורינגיע

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ווייטאר, טורינגיע, דייטשלאנד, מאי 12 (איטא). — די נאציאָנאל־סאָציאליסטישע פּאַרטיי אינ'ם לאנדסטאג פון טורינגיע האט געשטעלט ווי א באריינג פאר איר ווייטערדיקער באטייליקונג אין דער רעגירונגס קאָאליציע, אז די רעגירונג זאל אָנגענעמען דעם שחיטה פּאַרבאָט וואס זיי האבן פאָרגעשלאָגן און צו באשטימען נאָ־ציאָנאל־סאָציאליסטישע פּאַרטיי דירעק־טאָרן.

ווען די רעגירונג וועט ניט אָנגענעמען די דאָזיקע פאָדערונגען, וועט עס אפשר קו־מען צו א רעגירונגס קריזיס, ווייל די רע־גירונג האט ניט קיין מאָיאָריטעט אין לאנדסטאג און די נאציאָנאל־סאָציאליסטן.

—(::)—

וואנקאָווער גרייט זיך צו עפענונג פונ'ם ציון קאמפּיין

וואנקאָווער, . ק. — דער פּראָיעקט־טער ציון קאמפּיין וועט זיך דא עפענען מיט א באנקעט לכבוד אונזער חשונ'ן נאסט, מאָרים סעמועל, מאי 17טן, 7 אוונט, אין "קאָמיוניטי צענטער".

א מאס־מיטינג וועט אָפּגעהאלטן ווע־רען אין שערי־צדק שול זונטאג, מאי 18טן, 2 אויגער ביינטאג, מיט מאָרים סעמועל ווי דער הויפּט רעדנער.

די באאמטע וואס האבן דעם אויפ־זיכט אויפ'ן קאמפּיין זיינען: מאָרים סאָסקין, פּאַרזיצער פון קאמפּיין קאמ.; פּיל טאבין, פּאַרז. קרן־היסוד קאמ.; ש. וו. גאָלדין, פּאַרז. באנקעט קאמ.; ד. מ. פּאַקס, פּאַרז. אויפנאם־קאמ.; ס. א. גאָלדסטין, עקזעקוטיוו סעקרעטאר, פּאַרז. "פּובליסיטי" קאמ.

—(::)—

פּראָ־פּאַלעסטינער קאָנגרעס רופט ארויס גרויס אינטערעס אין פּוילן

וואַרשע, מאי 11 (איטא). — דער פּראָ־פּאַלעסטינער ארבעטער קאָנגרעס, וואס ווערט דא געפּלאנט, האט ארויסגערופן גרויס אינטערעס איבער'ן לאנד. קאָנגרעס קאָמיטעט זיינען ביז איצט שוין געגרינ־דעט געווארן אין 123 שטעט, און 26,000 האבן זיך רעגיסטרירט.

מאָניטאבער ארבעטער פּאַרטיי וועט ארויסשטעלן ניין קאנדידאטן אין די אלגעמיינע פעדעראלע וואלן

קאָנפערענץ צייכנט אָן פּלאטפאָרמע פון ארבעטער פּאַרטיי

די אינדעפּענדענט לייבאר פּאַרטיי פון מאָניטאבא, אויף איר פּראָווינציעלער קאָנפערענץ נעכטן, האט באשלאָסן צו באַ־טייליקן זיך אָפּטיוו אין די אנקומענדיקע פעדעראלע וואלן, ארויסשטעלנדיק קאנדי־דאטן אין ניין באציריקן פון דער פּראָווינץ און איבערגעגעבן דעם אויפגעבן פון א פּלאטפאָרמע פון 14 פּונקטן, די וויכטיק־סטע פון וועלכע זיינען: ארבעטסלאָזי־קייט ארויסברענגען, א מינימום שכירות פאר אלע ארבעטער מיט א פינף־טאגיקער ארבעטס וואך און. קירצערע שטונדן; פענסיע פאר בלינדע. אפשאפונג פונ'ם מענאט און א קענערשאפט צו וועטער מ'איז סובסידירטער אימיגראציע.

א קאָמפּיין קאָמיטעט איז אויסגעקליבן געווארן, וועלכער באשטייט פון ס. דזש. פּאַרטער, פּאַרזיצער; מאָרקוס הייטמאן, ר. ב. ראָסעל, וו. ב. סימפּסאָן, דזשאן קווין, מרס. פ. הערמאן, מרס. ס. דזש. פּאַרטער און מרס. דזש. אייקען. דער קאָמיטעט וועט דאַרפן ברייינגען א באריכט צו א צווייטער קאָנווענשאָן, וואס וועט אָפּנע־האלטן ווערן אין יוני.

עס איז באשלאָסן געווארן ארויסצו־שטעלן קאנדידאטן אין די פאלגנדיקע באַ־ציריקן: אין אלע פיר וויניפּעגער באציריקן אין סט. באניפייס, אין בראנדאָן, אין מאָרקהאם און אין דרויטן, אבער יענער איז באלד פאַרשוואונדן געווארן הינטער א דערביי־איקער געביידע. די פּאַליציי איז באלד גע־מעלדעט געווארן, אבער דערווייל האט זי ניט געפונען קיין שפור פון דעם באנדיט.

—(..)—

באריכט אז דוכאָבאָרן לויפן פון די פריירים קיין בריטיש־קאָלומביא

וויקטאָריא, ב. ק., מאי 12. — דוכאָ־באָרן פון די פריירי פּראָווינצן קומען קיין בריטיש־קאָלומביא "וואַגאָנוויי", האט פּרעמיער טאלמי אינפאָרמירט א דעלעגאַ־ציע פון וואנקאָווערער סיטי קאונסיל, וואס איז געקומען צו אים דורכצווריידן זיך וועגן דער ארבעטסלאָזיקייט.

פּרעמיער טאלמי האט זיך באקלאָגט, וואס די פּראָווינציעלע רעגירונג האט גע־דאַרפט טראָגן די לאסט פון דער באראי־קונג פון די דוכאָבאָרישע אויסברוכן לעצ־טען יאר, בעת די פעדעראלע רעגירונג, וואס האט אריינגעלאָזן די דוכאָבאָרן אין לאנד, האט געדאַרפט ביישטייערן איר חלק פאר דער ראָזיקער ארבעט.

—(..)—

קלאנג־ווענן פעספילדס רעזיגנאציע ווערט אָפּגעלייקנט

לאנדאן, מאי 12. — די קלאנגען פאר־שפּרייט ווענן דעם, אז לארד פעספילד (סיר־די וועב) וועט רעזיגנירן פון זיין פּאסטן פון קאָלאָניאל מיניסטער, זיינען ניט באגרינדעט, ווערט דא אָפיציעל גע־מעלדעט.

די קלאנגען ווענן זיין רעזיגנאציע האבן זיך דא ארומגעטראָגן די לעצטע עטלאכע טעג, מען האט גערעדט וועגן דעם, אז זיין פּאסטן זאל פאַרנומען ווערן פון ווער־נאָן הארטשארן, געוועזענער פּאָסטמאס־טער דזשנעראל אין דער ארבעטער רע־גירונג.

סטאָר אויף אטלאנטיק עוועניו באַ־רויבט שבת אוונט אויף 100 דאָל.

בענעט מארקהאם, גראַסער, 285 אט־לאנטיק עוועניו, איז שבת אוונט באַרויבט געווארן פון א באַציט אויף הונדערט דאָל.

דאס איז געווען ארום 10 אוונט, ווען מר. מארקאהם האט זיך גערייט צו פאר־מאכן די סטאָר. דערווייל זיינען אריינגעקומען אריינגעגאנגען צו קויפן אייניקע קלייניקייטן. בעת דער איינגנטימער האט זיך געעסק'ט מיט זיי, איז אריין דער רויבער, זיין פּנים פאַרדעקט מיט א שטי־קעל געווארן, און ארויסגעמענדיק א רע־וואָלווער פון זיין קעשענע, האט ער גע־הייסן דעם איינגנטימער און די צוויי יונגע קונים אויעקצושטעלן זיך אין א ווינקל. דערנאָך איז ער צוגעגאנגען צו דער קאסע און זי אויסגעלייריקט און איז ארויס פון סטאָר.

פּוליש־אידיש. פאַרבאנד פון שטאטן און קאנאדע פאַדערט אין פּוילן אפ־צושאפן דיסקרימינאציעס קעגן אידן

1,500 דעלעגאטן באטייליקן זיך אין 22טער קאָנווענשאָן

ניו־יאָרק, מאי 12 (איטא). — די 22טע קאָנווענשאָן פון דער פּוילישׁ־אידישער פעדעראציע פון די פאראייניקטע שטאטן און קאנאדע איז דא געעפנט געווארן שבת אין דער אנוועזנהייט פון 1,500 דעלע־גאטן פון די פאראייניקטע שטאטן און קאָ־נאדע.

פּרעזידענט ווינטער, אין זיין פאַרוואָרט צו דער קאָנווענשאָן, האט גערעדט וועגן דער פעדעראציע און האט אויסגעדריקט די אנטשלאָסנהייט צו קעמפן פאר דער באפרייאונג פונ'ם פּוילישן אידנטום, פון זייערע אומדערטרעגלאכע עקאָנאָמישע און פּאָליטישע לאסטן.

וואטנבערג האט באגריסט די קאָנווענ־שאָן אין נאמען פון דער פעדעראציע פון נאָליציאָנער אידן. די לעצטע, האט ער גע־זאָגט, איז גרייט צו פאַראייניקן זיך מיט דער דער פּוילישער אידישער פעדעראציע. די קאָנווענשאָן האט אויסגעקליבן א קאָ־מיסיע, וואס זאָל אויסארבעטן די פּרטים פון א פאראייניקונג פון ביידע פעדעראציעס.

אן איינשטימיקע רעזאָלוציע וואס איז אָנגענומען געווארן דריקט אויס דעם שארפסטן פּראָטעסט קעגן די אקטן פון אומגערעכטיקייטן באגאנגען קעגן די אידן אין פּוילן, און די פאַדערונג, אז אלע דיס־קרימינאציעס קעגן די אידן אין פּוילן זאָלן באאייטיקט ווערן.

די קאָנווענשאָן האט פּראָטעסטירט קעגן דער פאַרציאונג פון דער צונעזאָנטער קאָנפערענץ צווישן פאַרטרעטער פון דער פּוילישער רעגירונג און די אידן, און האט אויסגעדריקט די ערנסטע האָפענונג, אז אזא קאָנפערענץ וועט פאַרהינדערן אזוי שנעל ווי מעגלאך.

עס איז באשלאָסן געווארן איבערצושיקן די אָנגענומענע רעזאָלוציעס צום פּוילישן אמבאסאדאר אין וואשינגטאָן און צום פּוילישן פאַרטרעטער אין קאנאדע, וועלכע זאָלן עס קייבלען צו דער פּוילישער רעגי־רונג.

די קאָנווענשאָן איז אדרעסירט געווארן פון פאַרטרעטער פון פאַרשיידענע נאציאָ־נאלע ארגאניזאציעס. א גוואלדיקן רושם האט געמאכט די רעדע פון רבי סטיוועזן וויז. ער האט געשילדערט די לאגע פון די אידן איבער גאָר דער וועלט און האט באַ־טאָנט, אז די אידן מוזן זיך אליין אָנ־שטריינגען צו הערן זיך פון אונטערגאנג.

בענדזשאמין ווינטער איז ווידערדער־ווילט געווארן פּרעזידענט, ז. טיגל, עקס־דערקטאָר, און פילדיפ וואטנבערג וויצע־פּרעזידענטן. די קאָנווענשאָן איז געשלאָסן געווארן מיט א באנקעט זונטאג אוונט.

פּוילישׁ־אידיש וואָרט

ווארן:

ס. שאַר, וויצע־פּרעזידענט; דזש. מיילס קאסירער; ה. ספּעקטאָר, ערן־סעקרעטאר.

דער ערשטער ליסט פון קאנדידאטן פאר דער "באָרד" פאַרגעשלאָגן פונ'ם פּרעזידענט, פ. סורעס, איז אָנגענומען גע־ווארן איינשטימיק, ווי פאָלגט: דזש. וואלטש, נ. דזש. ווידמאן, דזש. ווערעער, א. אסאָווסקי, ה. סאָקאָלאָוו, דר. שובין, ד. סעקטער, דר. פעלדמאן, ל. שוחט, א. וו. מייערס, סאָל פרידמאן, ד. רוזן, ל. וועסל, מרס. מ. העפּנער, א. באַראָדיצקי, ה. שעכטער, מ. דזשייקאָב, מרס. מ. ווידמאן.

אזוי ווי לויט דעם פאַרשלאג וואס איז אָנגענומען געווארן, דאַרף דער ת"ת דיר־עקטאָראט באשטיין פון 40 מיטגלידער, האט מען דורכגעפירט וואלן פאר די אי־בעריקע 18, און די פאלגנדיקע זיינען דער־ווילט געווארן:

מרס. א. זלאָבינסקי, מרס. ה. י. ווייל־דער, מרס. ס. סינאל, מ. בייקין, ל. פּאַמ'ץ, ל. בוק, י. ד. רוזן, מ. לייאנס, וו. ב. טשאַר־דירקער א. קאָהען, דזש. ווייגער, ל. סייפ, י. בערעזקין, ס. רוסאָף, י. גלוזמאן, ה. קליפער און דזש. שולמאן.

פאָלגנדיקע זיינען געווען צווישן די וועלכע האבן זיך אָפּגערופן צום מיטגלי־דערשאפט קאמפּיין:

ווידמאן ברידער, $300; סורעס ברי־דער, $120; ד. רוזן, $100; פ. שאַר, $100; דזש. וואלטש, $75; דזש. מיילס, $100; א. וו. מייערס, $100; דזש. שוחט, $50; מ. דזשייקאָב, $50; סאָל פרידמאן, $50; דזש. גערשפילד, $36; באָפּאָלא קעפּ $25; ה. שעכ־טער, $25; מ. טשאַדירקער, $25; ס. ב. לעווין, $25; גלוסמאן, $25.

אויף דער איינלאדונג פון פּאַרזיצער האט רבי כהנאוויטש געהאלטן א לייננע־רע רעדע אין וועלכער ער האט אויפגע־רופן באזונדערס די שול אידן זיי זאָלן זיך פאראינטערעסירן מיט דער דעראיאונג פון די קינדער בכלל און בפרט העלפן דער תלמוד־תורה.

מעמאָראנדום אָפּגעשיקט צו דעפּוטאטן און מיטגלידער פון מאנדאטן קאָמיסיע

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאנדאן, מאי 12 (איטא). — די אידי־שע אגענטור האט אָפּגעשיקט צוויי מעמא־ראנדומס; איינער, אין וועלכן עס ווערן באריכט די פון־אמענטאלע פראגעס וועגן דעם ווידעראויפבוי פון ארץ־ישראל, און איבערגעשיקט געוואָרן צום קאָלאָניאל אפיס; און דער צווייטער, וועלכער אנט־האלט אן ענטפער אויף די באהויפּטונגען אינ'ם באריכט פון דער שאו קאָמיסיע, וועט צעטיילט ווערן צווישן די דעפּוטאטן אין פּאַרלאמענט און די מיטגלידער פון דער מאנדאטן קאָמיסיע.

ירושלים, מאי 12 (איטא). — די אראבישע צייטונגען האבן ווידער אָנגעפאנגען פירן א באיקאָט פּראָפּאגאנדע קעגן די אידן, פּאַרדאמנדיק די אראבער וואס קויפן אין אידישע געשעפטן.

ירושלים, מאי 12 (איטא). — א חבורה ג'ער אראבער אין דא ארעסטירט געוואָרן, ווען ער האט אָנגעבאָמבט צו א אידישן גאָלדשמיד ספר־תורה באפוינגען אין צי־רונג, וועלכע זיינען אויעקגערויבט גע־ווארן אין דער צייט פון די ראיאָטן אין חברון.

נייע וואלן דורכגעפירט אין תלמוד־תורה אָן קעגנערשאפט; פ. סורעס דערוויילט געוואָרן פּרעזידענט

$15.00 געזאמלט מיט דער עפענונג פונם מיטגלידערשאפט קאמפּיין

פ. סורעס, פּרעזידענט

ס. שאַר, וויצע־פּרעזידענט

ה. ספּעקטאָר, ערן־סעקרעטאר

דזש. מיילס, קאסירער

די לעצטע אלגעמיינע פאַרזאמלונג פון דער ת"ת וואס איז אָפּגעהאלטן געווארן נעכטן אוונט, האט זיך געשלאָסן אין אן אטמאספערע פון האָפענונג און באגייס־טערונג, וועלכע איז געווען אן אויסדרוק פון אינערלאכער צופרידנהייט, באזונדערס ביי די נייע אויסדערוויילטע באאמטע, מיט די רעזולטאטן פון די וואלן, און א דירעקטער רעזולטאט פון דעם ליידנשאפט לאכן אויפרוף פון מר. אסאָווסקי, וועלכער האט געהאלטן די שלום רעדע, און מיט זיין געוויינלאכער ווארימקייט אויפגעפאַ־דערט די פאַרזאמלטע, זיי זאָלן דערהויבן די ת"ת — די מוטער פון אלע תלמוד תורות אין קאנאדע — צו איר אמאָליקן פּראכט און גלאנץ. "מיר מוזן זיך שוין נעמען צו דער ארבעט", האט מר. אסאָוו־סקי אויסגערופן, לאמיר אָנפאנגען דעם מיטגליד־ערשאפט קאמפּיין פאר דער באַ־פרייאונג פון דער ת"ת נאָך היינט אוונט!" זיין פאַרשלאג איז מיט באגייסטערונג אָנ־נענומען געווארן און $1,500 איז אויפ'ן פּלאץ געזאמלט געווארן.

דערעפענענדיק דעם מיטינג האט מר. נ. דזש. ווידמאן דערקלערט, אז די אויפ־נאבע פון דער פאַרזאמלונג איז פאַרצו־ועגן די ארבעט פון דער פריידיקער פאַרזאמלונג און פון די קאָנפערענצן און דערווייל דעם דירעקטאָראט, און ראַטי־פיצירן דעם פאַרשלאג וואס איז אָנגענו־מען געווארן פון די דירעקטאָרן — לויט דער קאָנסטיטוציע — פאר דער אפּטיי־לונג פון דער אדמיניסטראציע.

דער פאַרשלאג איז אָנגענומען געווארן אן קיין דעבאטע.

דער ערשטער צו דערווייל ווערן איז נעווען פ. מ. סורעס, אלס פּרעזידענט פון דער ת"ת "ביי אקלאמיישאָן" (איינשטי־מיק). מר. סורעס האט באלד איבערגעגע־מען די פאַרזיצערשאפט און פאַרגעזעצט די וואלן. פאָלגנדיקע זיינען דערווייל גע־

דעדיקאַציע פון נייע שול אין ווינדזאָר

ווינדזאָר, מאי 12 (איטא). — דער פּרעזידענט פון דער ווינדזאָר הייבראָ־אמעריקאנער שול, מר. ד. ליבמאן, האט אויפגעלייגט דעם גרונט־שטיין פון דער נייער שול, אין אן אָפיציעלן אופן, אין אן אנוועזנהייט פון ווייט־אויס־געשטאנענע גאסטן. דער שול איז אין אן אנגענעמען אופן אויפגעבויט, אין א פּלאץ וואס